

Remiss – ändringar i högskolelagen för att främja akademisk frihet och livslångt lärande

Sammanfattning

Södertörns högskola ser positivt på att regeringen vill främja akademisk frihet och livslångt lärande, men anser inte att de föreslagna ändringarna i högskolelagen är rätt väg att gå. Akademisk frihet måste stå oberoende av snabba politiska eller andra förändringar och borde skrivas in i grundlagen.

Högskolan avstyrker förslaget angående livslångt lärande och bedömer att det befintliga regelverket täcker in behovet av styrning på detta område.

Akademisk frihet

Södertörns högskola instämmer i regeringens utgångspunkt att den akademiska friheten behöver främjas och värnas. I högskolans själva ethos uttrycks att den "slår vakt om grundläggande akademiska värden som autonomi, kollegialitet, akademisk frihet och ansvarstagande, liksom vetenskaplig integritet".

Det finns dock en motsägelse i att reglera den akademiska friheten, i synnerhet som den enligt förarbetena alltid är villkorad av den värdegrund som gäller. Det är här oklart vilken värdegrund som avses, och i vilken grad den kan ändras efter olika politiska förändringar. För universitet och högskolor är det själva friheten, kunskapssökandet och ifrågasättandet som är centralt, och då krävs en långtgående akademisk frihet som snarare än i högskolelagen borde skrivas in i grundlagen.

I Styr- och resursutredningens betänkande (SOU 2019:6) framhölls behovet av att även högre utbildning omfattas av lagfäst akademisk frihet, i likhet med forskningen. Södertörns högskola menar att den nu föreliggande remissen inte tillräckligt har belyst behovet av frihet för högre utbildning och att det är otydligt vad den nya lagformuleringen skulle tillföra för att främja denna. Högre utbildning är föremål för omfattande detaljstyrning i högskoleförordning och examensordning, och om akademisk frihet är central borde den även innebära större frihet för lärosäten, institutioner och lärare att organisera och genomföra utbildningen utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Livslångt lärande

Södertörns högskola arbetar aktivt för att tillgodose det regionala behovet av kompetensutveckling och vidareutbildning och bidra till breddat deltagande, vilket framgår av högskolans ethos: "Utbildningarna vänder sig till studenter från alla delar av samhället och möter dem under olika skeden i livet". Det finns dock en stark förväntan på att högskolan ska utexaminera betydande antal inom exempelvis lärarutbildningarna, vilket gör det svårt att prioritera studenter inom livslångt lärande.

Om regeringen inte avser att skjuta till ytterligare resurser specifikt för livslångt lärande, efterlyser högskolan besked från regeringen i vilken utsträckning studenter inom livslångt lärande ska prioriteras på bekostnad av ungdomsstudenter. Detta kan också kräva förändringar i behörighets- och urvalsreglerna. Högskolan ser en risk i att färre ungdomar på detta sätt kan utbildas, vilket kan öka ungdomsarbetslösheten i ett redan ansträngt läge för denna grupp.

Målet att främja livslångt lärande torde dessutom kunna inordnas under det redan befintliga uppdraget för lärosätena att främja breddad rekrytering. Södertörns högskola avstyrker därför förslaget att införa ytterligare ett främjandemål i HF 1 kap 5 §. Vill regeringen specifikt rikta resurser mot fort- och vidareutbildning finns tillräckliga möjligheter att göra detta inom den befintliga myndighetsstyrningen.